

บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมความฉลาดทางการตัดสินใจ
ตามแนวคิดทักษะสมอง EF เพื่อป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย
The Parents' Role in Promoting Decision-Making Intelligence
Based on EF (Executive Functions Skills) to Prevent Accidents
in Early Childhood

วไลพร เมฆไตรรัตน์¹ ปรียาภรณ์ คงแก้ว²
Walaiporn Mektrairat, Preeyaporn Kongkeaw

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้ เพื่อมุ่งนำเสนอบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมความฉลาดทางการตัดสินใจตามแนวคิดทักษะสมองเพื่อป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการวางรากฐานของการเจริญเติบโต พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการวางรากฐานของการเจริญเติบโต พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่จำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการด้วยวิธีการที่เหมาะสม การสร้างความฉลาดในการตัดสินใจ (Decision-making Intelligence) ให้กับเด็กเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ปัญหา มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่1 เลือกปรากฏการณ์ หมายถึง การเลือกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเกิดขึ้นจริง ซึ่งเด็กสนใจมาเป็นหัวข้อของปรากฏการณ์ ขั้นที่2 การตั้งคำถาม หมายถึง กระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสงสัย และอยากรู้อยากเห็นจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ขั้นที่3 การค้นหาคำตอบ หมายถึง วิธีการที่เด็กค้นหาคำตอบโดยใช้วิธีที่หลากหลาย ขั้นที่4 สรุปและนำเสนอ หมายถึง การนำคำตอบที่ได้จากการค้นหา มานำเสนอทั้งในรูปแบบการสนทนา หรือชิ้นงาน

คำสำคัญ (Keywords): ความฉลาดในการตัดสินใจ; ผู้ปกครอง; การป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย

Received: 2022-07-02 Revised: 2022-07-24 Accepted: 2022-07-30

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: walaypon2504@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ Faculty of Education , Nakhonsawan Rajabhat University

Abstract

This academic article This aims to present the role of parents in promoting decision-making intelligence based on the concept of brain skills to prevent accidents in early childhood. Its purpose is to make parents play an important role in laying the foundations for the growth, development and learning of early childhood. The results showed that Parents play a vital role in laying the foundations for the growth, development and learning of early childhood. Early childhood is the age that needs upbringing. and promote development through appropriate methods wise decision making Decision-making Intelligence is taught to children as a teaching method that promotes their ability to make the best choices. most helpful and the least damage In order to do something when faced with a problem situation, there are 4 steps: Step 1: Selecting a phenomenon means choosing a phenomenon that has actually happened. which children are interested in as a topic of the phenomenon. Step 2: Asking questions means encouraging children to ask questions about what they suspect. and curious from the phenomena that occur. Step 3: Search for answers refers to the way children search for answers using a variety of methods. to present either in the form of a conversation or a piece of work

Keywords: Decision-Making Intelligence; Parents; Prevent Accidents in Early Childhood

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม จะต้องอาศัยทรัพยากรที่มีความสำคัญเป็น อันดับแรกของการพัฒนา คือ ทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพนั้น ได้แก่ “การศึกษา” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมมนุษย์ให้เป็น ทรัพยากรที่มีคุณภาพ ซึ่งเด็กเล็กหรือเด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญมากอีกกลุ่มหนึ่งในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) โดยเฉพาะ ช่วงอายุ 5 ปีแรกของชีวิตเด็ก เป็นระยะสำคัญของการพื้นฐานการเรียนรู้และการพัฒนา เป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้านของบุคคล ถือเป็นช่วงวิกฤติที่เป็นจุดเริ่มต้นของการ วางรากฐานคุณภาพชีวิตจิตใจของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เพราะเป็นช่วงอายุที่มีอัตราของการ พัฒนาการสูงสุด การสร้างและพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมภายใต้ระบบการศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทั้ง ทางปฏิบัติและวิชาการ โดยพัฒนาเด็กเริ่มตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งเกิดให้เติบโตตามวัยอย่าง เหมาะสมและพร้อม

เรียนรู้ โดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับพ่อแม่ในการดูแลสุขภาพและพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดทั้งทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกให้เด็กคิด วิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล (กรมอนามัย, สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2550)

การจัดการศึกษาเพื่อการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยซึ่งทั่วโลกต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมากในการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย การพลัดตกหกล้ม การบาดเจ็บที่เกิดจากน้ำร้อนลวก อันตรายจากฟ้า สารพิษ ของมีคมบาด และอุบัติเหตุจราจร เป็นสาเหตุหลักในการบาดเจ็บและเสียชีวิตในเด็ก 5- 9 ปี (Center For Disease Control and Prevention, 2011) การเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่กลับได้รับการกล่าวถึงและการดูแลน้อยมากนับเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง (ดวงทิพย์ ชีรวิทย์, 2552) ปัญหาการเกิดการบาดเจ็บและอุบัติเหตุในเด็กเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ โดยสถิติทั่วโลกในแต่ละปีมีจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตมากกว่าปีละ 630,000 คน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (World Health Organization, 2011) สำหรับประเทศไทยการบาดเจ็บและอุบัติเหตุเป็นสาเหตุนำการเสียชีวิตอันดับหนึ่งในประชากรเด็ก โดยการจมน้ำเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย และเสียชีวิตจากการบาดเจ็บและอุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นอันดับรองลงมาเป็นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเด็กในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 2-5 ปี ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นที่สำคัญในชีวิต (Chotibang, 2015) ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ยังไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยที่มีต่อความเสี่ยงในการความบาดเจ็บ อุบัติเหตุ หรือการเสียชีวิตได้เท่าผู้ใหญ่ เนื่องจาก กระบวนการทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้ไม่ได้พัฒนาไปถึงขั้นเข้าใจความสัมพันธ์ของการเป็นเหตุเป็นผล เด็กยังยึดติดในโลกของจินตนาการ (Athey, 1995) เด็กคิดเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับสิ่งที่เห็นที่สัมผัส มีความสนใจได้เพียงมุมมองเดียวและสนใจอยู่ในช่วงเวลาจำกัด (Ginsburg & Oppen, 1969) จึงทำให้เด็กวัยนี้บาดเจ็บได้ง่าย ผู้ปกครองต้องดูแลอย่างใกล้ชิด มีมาตรการในการป้องกันการเสียชีวิต การได้รับบาดเจ็บ จากอุบัติเหตุ

ความฉลาดในการตัดสินใจเป็นความสามารถในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะสถานการณ์ที่เป็นอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ การที่จะเลือกกระทำการได้อย่างรวดเร็วต้องมีความฉลาดในการตัดสินใจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับทักษะทางสมอง เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สมองมีการเจริญเติบโตสูงสุด การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดในการตัดสินใจจึงเป็นทักษะสำคัญในการสร้างเกราะป้องกันในการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติภัยกับเด็ก

ดังนั้น การที่จะเสริมสร้างให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดในการตัดสินใจ ผู้ปกครองจะต้องจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยได้ปฏิบัติด้วยตนเองซ้ำ ๆ ในเรื่องของความปลอดภัย และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการทำงานของสมอง เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยแห่งหน้าต่างแห่งโอกาสของการเจริญเติบโตของทักษะสมอง EF และเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการลงมือทำด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based learning) เป็นวิธีการที่

ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับพัฒนาทักษะสมอง EF เพื่อพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย

อุบัติเหตุในเด็กเกิดได้จากหลายสาเหตุด้วยกัน สามารถสรุปได้ดังนี้คือ (Morrongiello, Ondejko & Littlejohn, 2004)

1. ตัวเด็ก

ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นตามพัฒนาการของเด็ก ที่ต้องมีการเรียนรู้พัฒนาการของเด็กจะพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันและมีระดับการตัดสินใจที่ยังยึดอารมณ์ความรู้สึกเป็นหลัก การให้เหตุผลในการตัดสินใจยังเป็นการตัดสินใจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเองอันเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย และ การประสานสัมพันธ์ทางร่างกายเด็กยังอยู่ในระหว่างการพัฒนา เช่น ความสามารถในการทรงตัวหรือการหลบหลีกเพื่อเลี่ยงต่อปัญหาจึงยังไม่คล่องตัว แต่ความที่เด็กรักที่จะทำกิจกรรมที่ทำหายต่อตนเองมีความอยากรู้อยากเห็น สนใจสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่คุ้นเคยการเลียนแบบสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงมักทำให้เด็กเกิดอุบัติเหตุจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการขึ้นและลงจากรถโดยไม่ระมัดระวัง การข้ามถนนที่ไม่ระมัดระวัง ไม่ข้ามทางม้าลาย ข้ามถนนโดยออกจากหน้ารถหรือหลังรถ

2. ความประมาท

ความประมาทเลินเล่อ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ที่ดูแลเด็ก เช่น การปล่อยเด็กตามลำพัง หรือผู้ใหญ่มักประเมินความสามารถของเด็กสูงเกินไป

3. สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมด้านสังคม เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุในเด็กได้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ถนนที่ขรุขระ เป็นหลุมบ่อส่วนสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น การอยู่ในชุมชนที่เสี่ยง อันตราย

สรุปได้ว่า สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัยมีอยู่หลายสาเหตุ เช่น สาเหตุจากตัวเด็กเอง จากความประมาท และสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยควรตระหนักถึงความสำคัญในการระมัดระวังและลดการเกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย

ความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

ความฉลาดในการตัดสินใจ (intelligent of decision making) เป็นทักษะสำคัญที่เด็กต้องพัฒนา ความฉลาดในการตัดสินใจ คือกระบวนการในการหาข้อสรุปของการยอมรับทางเลือกที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยพิจารณาจากทางเลือกที่มีหลากหลายประการ และตัดสินใจยอมรับทางเลือกที่ดีที่สุด และเป็นทางเลือกที่ยอมรับแล้วยังต้องเป็นการตัดสินใจที่สังคมยอมรับด้วย ความฉลาดในการตัดสินใจส่งผลกระทบต่อตัวเด็กในทางจิตใจและ

ความเป็นอยู่ของตัวเด็ก ความรู้สึกในการเคารพตัวเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบและมีอิสระในการคิด เพื่อสามารถเผชิญกับความท้าทายในอนาคตได้ดี ความฉลาดในการตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเป็นประโยชน์มากที่สุด และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ปัญหา ซึ่งมี ความเกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงสร้างการทำงานของสมองตามแนวคิดทักษะทางสมอง ประกอบด้วยลักษณะการตัดสินใจ 3 ประเภท ได้แก่ 1) การตัดสินใจอย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติ 2) การตัดสินใจหลีกเลี่ยงสถานการณ์ และ 3) การตัดสินใจจากการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้(Miltenberger, G.R. 2008; Himle et al, 2004)

1. การตัดสินใจอย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติ หมายถึง ความสามารถในการเลือกที่จะพูดหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเหมาะสมจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับจนสามารถแสดงพฤติกรรมอย่างรวดเร็วเป็น ธรรมชาติ

2. การตัดสินใจจากการวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจลงข้อสรุปจากข้อมูลหรือสภาพแวดล้อม รวมถึงการคาดการณ์เหตุการณ์โดยสามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้จากสภาพแวดล้อม หรือสถานการณ์ในขณะนั้น

3. การตัดสินใจหลีกเลี่ยงสถานการณ์ หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจที่จะหลีกเลี่ยงในสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย โดยการหยุดการกระทำ แก้ไขเปลี่ยนแปลงการกระทำ หรือ บอกผู้อื่นไม่ให้กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจมีอันตรายเกิดขึ้นได้

ความฉลาดในการตัดสินใจ เป็นความสามารถในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างคับขันหรือในสถานการณ์ที่เป็นอุบัติเหตุ หรืออุบัติภัย การที่จะเลือกกระทำการได้อย่างรวดเร็วต้องมีความฉลาดในการตัดสินใจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับทักษะทางสมอง โดยเฉพาะสมองส่วนหน้าหรือที่เรียกกันว่า Executive Function (EF) ซึ่งเปรียบเสมือน CEO ของสมอง การส่งเสริมทักษะสมองจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง การเสริมสร้างความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดทักษะสมอง EF จึงมีความสำคัญที่จะสร้างเกราะป้องกันภัยอุบัติเหตุต่างๆ ของเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของทักษะ EF ในเด็กปฐมวัย

รักลูกกรุ๊ป (2560) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะสมอง EFในเด็กปฐมวัยไว้ว่า เมื่อเด็กเผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างคับขันหรือในสถานการณ์ที่เป็นอุบัติเหตุ หรืออุบัติภัย นับเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาและทำความเข้าใจ เพราะการพัฒนาทักษะสมอง EF ให้กับเด็กปฐมวัยในสถานการณ์ที่เป็นอุบัติเหตุ หรืออุบัติภัยนับเป็นคุณค่าที่เด็กสามารถนำมาใช้ปรับตัวในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ท่ามกลางสถานการณ์ที่ต้องการแก้ปัญหาอย่างท้าทาย การทักษะ EF ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาความสามารถทางสมองในการเรียนรู้ การดำรงชีวิต การปรับตัวในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายวิธี สามารถคาดการณ์ผลของการกระทำได้

รู้จักยับยั้งควบคุมตนเองให้ทำในสิ่งที่เหมาะสม มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติด สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดได้เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ซึ่งทักษะ EF ทำให้เด็กมีกระบวนการคิด มีความฉลาดในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของทักษะ EF ในเด็กปฐมวัย

สุภาวดี หาญเมธี (2559) ที่ได้จัดการความรู้และแยกแยะ Executive Function (EF) เป็น 9 ด้านโดยจัดเป็น 3 กลุ่มทักษะ ได้แก่

กลุ่มทักษะพื้นฐาน

1. ความจำเพื่อใช้งาน (working memory) คือ กระบวนการของสมองที่ใช้ในการจำข้อมูลจัดระบบและหยิบใช้ข้อมูล ข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการได้เข้าไปอยู่ในประสบการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย จะถูกเก็บรักษาอยู่ในสมอง ความจำเพื่อใช้งาน (working memory) เป็นกระบวนการที่จะปลุกให้ข้อมูลเคลื่อนไหว แล้วเลือกข้อมูลที่เหมาะสมออกมาใช้ ช่วยให้บุคคลนั้นจำข้อมูล ได้หลายต่อหลายเรื่องในเวลาเดียวกันเป็นความจำที่เรียกมาใช้งานได้ เพื่อนำมาใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ สำเร็จ

2. การยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) คือ ทักษะความสามารถที่บุคคลใช้ในการควบคุมกลั่นกรองความคิดและแรงอยากต่างๆ จนสามารถต้านหรือยับยั้งสิ่งยั่วความวุ่นหรือนิสัยความเคยชินต่างๆ แล้วหยุดคิดก่อนที่จะทำ เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลมุ่งจดจ่อไปที่เรื่องที่สำคัญกว่า ไม่ใช่เรื่องเปื่อยโดยไม่คิดอะไร เป็นทักษะที่ทำให้มนุษย์พูดในสิ่งที่ควรพูด และเมื่อโกรธเกรี้ยวหงุดหงิดก็สามารถ ควบคุมตนเองได้ ไม่ตะโกน ตบตีเตะตอยคนอื่น และเมื่อมีความวุ่นวายใจก็ละวางได้ จนทำงานต่างๆ ได้สำเร็จลุล่วง

3. การยืดหยุ่นความคิด (Shift cognitive Flexibility) คือ ทักษะความสามารถที่จะ “เปลี่ยนเกียร์” ให้อยู่ในจังหวะที่เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับข้อเรียกร้องของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นเวลาเปลี่ยน ลำดับความสำคัญเปลี่ยนหรือเป้าหมายเปลี่ยน ช่วยให้บุคคลนั้นปรับประยุกต์กติกาที่แตกต่างไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างได้ เป็นทักษะที่ช่วยให้เรียนรู้การไม่ยึดติดทักษะนี้ช่วยให้มองเห็นจุดผิดแล้วแก้ไข และปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานด้วยข้อมูลใหม่ๆ ช่วยให้พิจารณาสิ่งต่างๆ จากมุมมองของตนเอง และสามารถคิดนอกกรอบได้

กลุ่มทักษะกำกับตนเอง

4. การใส่ใจจดจ่อ (Attention) คือ ทักษะความสามารถในการรักษาความตื่นตัว รักษาความสนใจให้อยู่ในทิศทางที่ควร เพื่อให้ตนเองบรรลุสิ่งที่ต้องการจนสำเร็จด้วยความจดจ่อ มีสติรู้ตัวต่อเนื่องในระยะเวลาที่เหมาะสม

5. การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) คือ ทักษะความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ตระหนักรู้ว่าตนเองกำลังอยู่ในภาวะอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร สามารถปรับสภาพอารมณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และควบคุมการแสดงออกทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรมได้เหมาะสม

6. การติดตามประเมินตนเอง (Self – Monitoring) คือ ทักษะในการตรวจสอบความรู้สึกรู้สึกความคิด หรือการกระทำของตนเองทั้งในระหว่างการทำงาน หรือหลังจากทำงานแล้วเสร็จ เพื่อให้มั่นใจว่า จะนำไปสู่ผลดีต่อเป้าหมายที่วางไว้ หากเกิดความบกพร่องผิดพลาดก็จะนำไปสู่การแก้ไขได้ทันการณ์

กลุ่มทักษะปฏิบัติ

7. การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) คือ ทักษะความสามารถในการคิดค้นได้ตรงแล้วตัดสินใจว่าจะต้องทำสิ่งนั้นๆ และนำสิ่งที่คิดมาสู่การลงมือปฏิบัติให้เกิดผล บุคคลที่กล้าริเริ่มนั้นจำเป็นต้องมีความกล้าหาญ กล้าตัดสินใจ กล้าลองผิดลองถูก ทักษะนี้เป็นพื้นฐานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำไปสู่การพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น

8. การวางแผนและการดำเนินงาน (Planning and organizing) คือ กระบวนการในการปฏิบัติที่เริ่มตั้งแต่การวางแผนที่จะต้องนำ ส่วนประกอบสำคัญต่างๆ มาเชื่อมต่อกัน เช่น การตั้งเป้าหมาย การเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน การกำหนดกิจกรรมวางแผนเป้าหมายและจัดวางขั้นตอนไว้ล่วงหน้า มีการคาดการณ์ในสถานการณ์ต่างๆ เอาไว้ล่วงหน้า จัดทำเป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

9. การมุ่งเป้าหมาย (Goal – Directed Persistence) คือ ความสามารถในการวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย และจดจำข้อมูลนี้ไว้ในใจตลอดเวลาที่ทำงานตามแผนนั้น จนกว่าจะบรรลุซึ่งรวมถึงความใส่ใจในเรื่องเวลา กับความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง และติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมายต่อเนื่อง

องค์ประกอบของทักษะ EF ในเด็กปฐมวัยที่ส่งเสริมให้เกิดความฉลาดในการตัดสินใจ ได้แก่ ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) การยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) การยืดหยุ่นความคิด (Cognitive Flexibility) การติดตามประเมินตัวเอง (Self Monitoring) การริเริ่มลงมือทำ (Initiating) องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นที่เด็กปฐมวัยต้องได้รับการส่งเสริม เพื่อให้เด็กมีกระบวนการคิด มีความฉลาดในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดการเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาแนวคิดหลักในการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจตามแนวคิดทักษะสมอง EF เพื่อการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย ผู้เขียนได้สังเคราะห์ออกมดังนี้ ตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจตามแนวคิดทักษะสมอง EF เพื่อการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย

	หลักการ/ แนวคิด	ที่มา
การพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจ (Decision Making Intelligence: DMI)	Executive Function ประกอบด้วย Working Memory Inhibitory Control	Center of Development Child, Harvard University (2018)

	Cognitive Flexibility Self Monitoring Initiating	
	Systematic Problem Solving (กระบวนการแก้ปัญหาเชิงระบบ) ขั้นตอนสำคัญ 1) การกำหนดปัญหา 2) การวิเคราะห์ปัญหา 3) การสร้างทางเลือกและตรวจสอบทางเลือก 4) การเลือกวิธีแก้ปัญหาสำหรับเป้าหมายหลักและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำ	Astor et al., 2016 and Marksberry et al., 2011)
	Phenomenal Based Learning (การเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน) หลักการสำคัญ	Symeonidis & Schwarz, 2016
กระบวนการพัฒนาจิตสำนึก	Value Clarification ประกอบด้วย การรับรู้ การยอมรับ การปฏิบัติด้วยความเต็มใจ	Rath and Simon (1966)

จากตารางสรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการความฉลาดในการตัดสินใจ (Decision Making Intelligence) ใช้แนวคิด Executive Function ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาเชิงผ่านการเรียนรู้แบบ Phenomenal Based Learning

การส่งเสริมความฉลาดทางการตัดสินใจตามแนวคิดทักษะสมอง EFโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย

ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานของการเจริญเติบโต พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่จำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริม

พัฒนาการด้วยวิธีการที่เหมาะสม การสร้างความฉลาดในการตัดสินใจ (Decision-making Intelligence) ให้กับเด็กเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ปัญหา โดยเฉพาะสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างซับซ้อนหรือในสถานการณ์ที่เป็นอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ การที่จะเลือกกระทำการได้อย่างรวดเร็วต้องมีความฉลาดในการตัดสินใจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงสร้างการทำงานของสมองตามแนวคิดทักษะทางสมองโดยเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้แบบ Phenomenal Based Learning การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้และทักษะในศาสตร์ต่างๆ ผ่านปรากฏการณ์ตามสภาพจริงเป็นแนวการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (constructivism) ที่เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้สร้างความรู้และประสบการณ์ต่างๆที่มีความหมายต่อตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยใช้การแสวงหาความรู้ควบคู่กับการลงมือปฏิบัติ ทำให้เด็กมีความเข้าใจต่อสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นเพราะได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆอย่างลุ่มลึก ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่1 เลือกปรากฏการณ์ หมายถึง การเลือกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเกิดขึ้นจริง ซึ่งเด็กสนใจมาเป็นหัวข้อของปรากฏการณ์

ขั้นที่2 การตั้งคำถาม หมายถึง กระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสงสัย และอยากรู้ อยากรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นที่3 การค้นหาคำตอบ หมายถึง วิธีการที่เด็กค้นหาคำตอบโดยใช้วิธีที่หลากหลาย

ขั้นที่4 สรุปและนำเสนอ หมายถึง การนำคำตอบที่ได้จากการค้นหา มานำเสนอทั้งในรูปแบบการสนทนา หรือชิ้นงาน

ตัวอย่างกิจกรรมการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดทักษะสมอง EF โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย

กระบวนการ			
ขั้นตอน	รายละเอียด / คำแนะนำ	ทักษะ EF	สื่อที่ใช้
ขั้นที่1 เลือกปรากฏการณ์	- ผู้ปกครองพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนท้องถนน - นำภาพผู้ประสบภัยจากการใช้รถใช้ถนน ของผู้ขาดจิตสำนึก (เป็นภาพวาดการ์ตูน) ให้ลูกดู		ภาพผู้ประสบภัยจากการใช้รถใช้ถนนของผู้ขาดจิตสำนึก
ขั้นที่2 การตั้งคำถาม	- ผู้ปกครองกระตุ้นให้ลูกตั้งคำถามที่สงสัยจากภาพ เช่น		

กระบวนการ			
ขั้นตอน	รายละเอียด / คำแนะนำ	ทักษะ EF	สื่อที่ใช้
	- ทำอย่างไรจึงจะไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ - เหตุการณ์จากภาพเกิดขึ้นเพราะอะไร		
ขั้นที่ 3 การค้นหาคำตอบ	- ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กหาคำตอบจากสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือ คลิปวิดีโอ ซักถามสนทนากับผู้ปกครอง - กระตุ้นให้ลูกบันทึกคำตอบจากสิ่งที่ได้จากการค้นหาคำตอบ เช่น จดบันทึกเป็นภาพวาด เล่าคำตอบให้ผู้ปกครองช่วยบันทึกคำตอบในกระดาษ	-การคิดริเริ่มและลงมือทำ -ยืดหยุ่นความคิด	
ขั้นที่ 4 สรุปและนำเสนอ	-ผู้ปกครองให้เด็กบอกเล่าสิ่งที่ค้นพบจากสื่อ โดย เล่าเรื่องราวจากการจดบันทึกเป็นภาพวาด และการเล่าคำตอบให้ผู้ปกครอง - ช่วยกันสรุปถึงสาเหตุทำอย่างไรจึงจะไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ - ทบทวนท่า KYT และท่าท่าKYT พร้อมพูดคำว่า หยุด-คิดตัดสินใจ-ไป	การประเมินตนเอง	

เห็นได้ว่าบทบาทของการส่งเสริมความฉลาดทางการตัดสินใจตามแนวคิดทักษะสมอง EF เพื่อป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัยโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเริ่มต้นด้วยการเลือกปรากฏการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน จากนั้นกับกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสงสัย และอยากรู้อยากเห็นจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ร่วมกันค้นหาคำตอบด้วยวิธีที่หลากหลาย และสรุปและนำเสนอโดยนำคำตอบที่ได้จากการค้นหา มานำเสนอทั้งในรูปแบบการสนทนา หรือชิ้นงาน จากนั้นผู้ปกครองสามารถแนะนำ และเชื่อมโยงให้เด็กเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยอาจจะให้เด็กเรียนรู้เพิ่มเติมจากกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติตามสถานการณ์การใช้สถานการณ์จำลอง หรือการใช้

สื่อเทคโนโลยีมาเชื่อมโยงกับความเป็นจริงของแต่ละสถานการณ์ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้เอาที่
อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการไม่สวมหมวกนิรภัยของเด็กอนุบาล เป็นต้น

บทสรุป (Conclusion)

การส่งเสริมความฉลาดทางการตัดสินใจตามแนวคิดทักษะสมอง EF โดยใช้ปรากฏการณ์
เป็นฐาน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุในเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐาน
ของการเจริญเติบโต พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่จำเป็นต้องได้รับ
การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการด้วยวิธีการที่เหมาะสม การสร้างความฉลาดในการตัดสินใจ
(Decision-making Intelligence) ให้กับเด็กเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการเลือก
ทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่ง
หนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ปัญหา มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่1 เลือกปรากฏการณ์ หมายถึง การเลือก
ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเกิดขึ้นจริง ซึ่งเด็กสนใจมาเป็นหัวข้อของปรากฏการณ์ ขั้นที่2 การตั้ง
คำถาม หมายถึง กระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสงสัย และอยากรู้อยากเห็นจากปรากฏการณ์
ที่เกิดขึ้น ขั้นที่3 การค้นหาคำตอบ หมายถึง วิธีการที่เด็กค้นหาคำตอบโดยใช้วิธีที่หลากหลาย ขั้นที่
4 สรุปและนำเสนอ หมายถึง การนำคำตอบที่ได้จากการค้นหา มานำเสนอทั้งในรูปแบบการ
สนทนา หรือชิ้นงาน

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- รักลูกกรุ๊ป. (2560). *ทักษะสมองเพื่อการจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2565, จาก
<http://www.raklukesociallearning.com>
- สุภาวดีหาญเมธี. (2558). *EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด คู่มือสำหรับครูอนุบาล*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รักลูกบุ๊คส์.
- Athey. (1995). *Pediatric injury control: strategies for the nurse practitioner*.
Paperpresented at the Nurse practitioner forum. NewYork: Routledge.
- Center For Disease Control and Prevention. (2011). *10 leading cause of injury
deaths by age group highlighting unintentional injury deaths*. United
States 2007. Avirable from[http://www.cdc.gov/injury/wisqars/
LeadingCauses.htm](http://www.cdc.gov/injury/wisqars/LeadingCauses.htm).
- Ginsburg, H., & Opper, S. P. s. (1969). *Theory of Intellectual Development:
AIntroduction: Englewood Cliff*. New York: Prentice-Hall, Inc.
- Himle, M.B. Miltenberger, R.G., Flessner, C., & Gatheridge, B. (2004). Teaching Safety
Skills to Children to prevent gun Play. *Journal of Applied Behavior
Analysis*. 37(1): 1-9.

- Morrongiello, B. A., Ondejko, L., & Littlejohn, A. (2004). Understanding toddlers' in-home injuries: A context, correlates, and determinants. *Journal of Pediatric Psychology*. 29(6), 415-431.
- Miltenberger, G.R. (2008). Teaching Safety Skills to Children: Prevention of Firearm Injury as an Exemplar of Best Practice in Assessment, Training, and Generalization of Safety Skill. *Teaching Safety Skills to Children*. 1(1): 30-36.